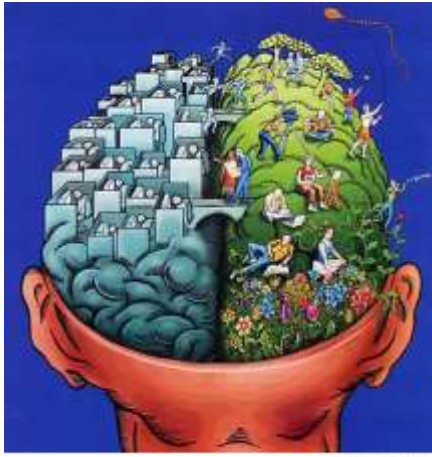

ODKRIVANJE IN DELO Z NADARJENIMI OTROKI

Genij predstavlja 1% talenta in 99% trdega dela.

(A. Einstein)

Nadarjenim učencem šola prilagodi vsebine, metode in oblike dela ter jim omogoči vključitev v dodatni pouk in druge oblike individualne in skupinske pomoči ter druge oblike dela.

Da bi v času osnovnega šolanja prepoznali vse, ki so nadarjeni, in jim ponudili možnosti za čim boljši in čim bolj raznolik razvoj sposobnosti, je potrebno čim zgodnejše sistematično odkrivanje in delo z njimi.

I. OPREDELITEV NADARJENOSTI

Nadarjeni ali talentirani so tisti otroci in mladostniki, ki so že na predšolski stopnji, v osnovni ali srednji šoli pokazali **visoke dosežke ali potencialne** na **intelektualnem, ustvarjalnem, specifično akademskem, vodstvenem ali umetniškem** področju in, ki poleg rednega šolskega programa, potrebujejo posebej prilagojene programe in aktivnosti.

II. ZNAČILNOSTI NADARJENIH OTROK

Nadarjeni učenci imajo nekatere osebnostne lastnosti, ki jih ne najdemo pri drugih učencih ali pa so pri nadarjenih bolj izrazite. Nanašajo se na:

- **miselno-spoznavno področje** (razvito divergentno mišljenje, razvito logično mišljenje, nenavadna domišljija, natančnost opazovanja, dober spomin, smisel za humor),
- **učno-storilnostno področje** (široka razgledanost, visoka učna uspešnost, bogato besedišče, hitro branje, spretnost pri umetniških dejavnostih, motorična spretnost in vzdržljivost),
- **motivacija** (visoke aspiracije in potreba po doseganju odličnosti, radovednost, raznoliki in močno izraženi interesi, vztrajnost pri reševanju nalog, visoka storilnostna motivacija, uživanje v dosežkih) in
- **socialno-čustveno področje** (nekonformizem, močno razvit občutek za pravičnost, neodvisnost in samostojnost, sposobnost vodenja in vplivanja na druge, izrazit smisel za organizacijo, empatičnost).

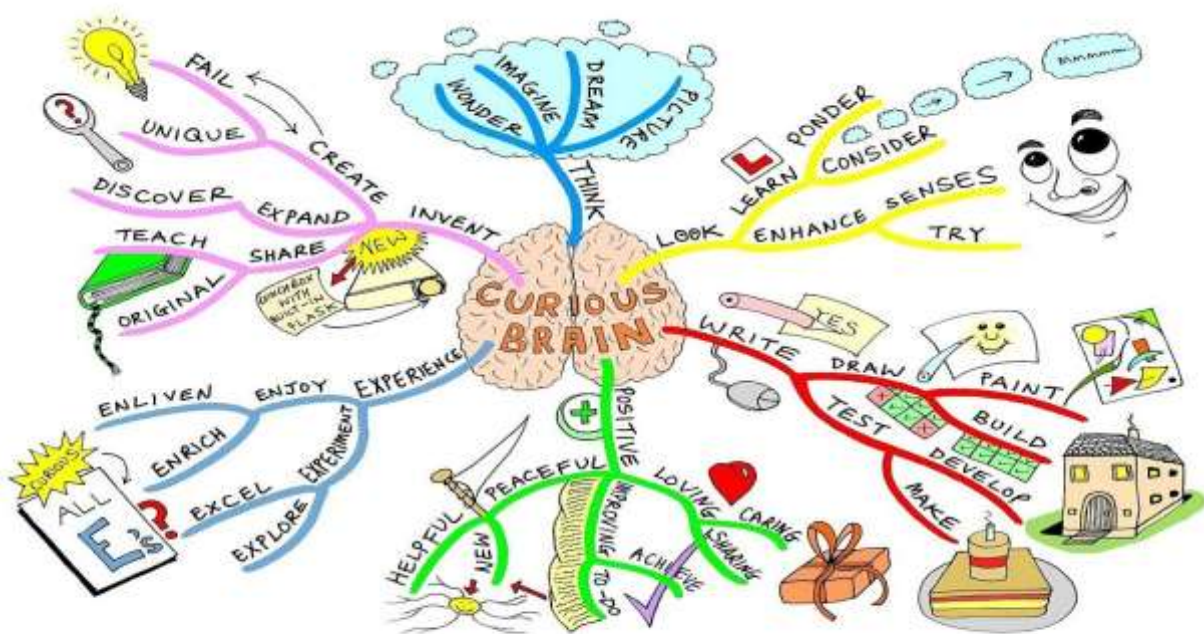
Čim bolj dosledno se kažejo posamezne lastnosti pri učencu, tem bolj verjetno je, da je nadarjen.

A pozor! Pri **učno neuspešnih nadarjenih** učencih pogosto najdemo naslednje značilnosti, ki jih ovirajo pri šolskem delu, učitelji pa jih zaradi njih lahko spregledajo:

- nezainteresiranost za šolo in za sodelovanje pri šolskih dejavnostih,
- strah pred preizkusi znanja in pred spraševanjem,
- nizko samopodobo in pomanjkanje samozaupanja,
- nesposobnost tvornega delovanja pri skupinskem delu,
- učenca ni mogoče motivirati z običajnimi spodbudami (dobrimi ocenami, nagrajevanjem pridnosti, navdušenjem učitelja ipd.),
- slabo pozornost,
- hiperaktivnost,
- čustveno in socialno nezrelost.

III. VRSTE NADARJENOSTI

- Splošna intelektualna sposobnost
- Specifična akademska (šolska) zmožnost
- Kreativno ali produktivno mišljenje
 - Sposobnost vodenja
- Sposobnost za vizualne in t.i. izvajalske (performing) umetnosti

IV. NADARJENOST ali TALENTIRANOST?

SPLOŠNA NADARJENOST omogoča doseganje izjemnih dosežkov na več področjih hkrati = nadarjenost.

SPECIFIČNA NADARJENOST pa omogoča doseganje izjemnih dosežkov na posameznih področjih = talentiranost.

V. ODKRIVANJE NADARJENIH

Odkrivanje nadarjenih učencev poteka v več fazah:

1. Evidentiranje učencev poteka na naši šoli v prvem triletju; seznam evidentiranih učencev in učenek pa se oblikuje v 4. razredu, po potrebi pa tudi kasneje, če se ugotovi, da je bil kdo izmed učencev morda spregledan. Evidentirani so tisti učenci in učenke, ki izpolnjujejo vsaj eno od meril, brez testiranja ali uporabe posebnih ocenjevalnih pripomočkov:

- **učni uspeh**: učenec dosledno izkazuje odličen uspeh,
- **dosežki**: izjemni dosežki pri likovni, glasbeni, tehnični, športni vzgoji in drugih dejavnostih,
- **učiteljevo mnenje**, ki si ga je o učencu oblikoval med vzgojno-izobraževalnim procesom,
- **tekmovanja**: udeležba in dobri rezultati na regijskih in državnih tekmovanjih,
- **hobiji**: trajnejše aktivnosti, za katere ima učenec močan interes in v katerih dosega nadpovprečne rezultate,
- **mnenje šolske svetovalne službe**.

Pri evidentiranju sodelujejo učitelji/-ce oz. razredniki/-čarke učencev ter svetovalna služba. Po seznanitvi in pridobitvi mnenja staršev se evidentirane učence vključi v proces identifikacije.

2. Identifikacija nadarjenih učencev poteka v začetku druge triade (4. razred) oz. v višjih razredih (glede na čas evidentiranja) in zajema poglobljeno in podrobnejšo obravnavo evidentiranih učencev. Vključuje naslednja merila:

- **oceno učiteljev** (ocenjevalne lestvice nadarjenosti),
- **test sposobnosti** (Ravenove progresivne matrice),
- **test ustvarjalnosti** (Torrancev test ustvarjalnosti).

Kot nadarjeni so identificirani tisti učenci, ki so vsaj na enem od kriterijev dosegli rezultat, ki sodi med 10 odstotkov najboljših glede na rezultate svojih vrstnikov. Ugotovitev, da je učenec nadarjen, se sprejme na sestanku razrednega učiteljskega zbora.

3. Seznanitev in mnenje staršev je zadnja stopnička v procesu odkrivanja nadarjenih, ko svetovalna služba skupaj z razrednikom seznanita starše, da je bil njihov otrok spoznan za nadarjenega in pridobi tudi njihovo mnenje o otroku.

Postopek odkrivanja nadarjenih učencev ni enak v vseh treh obdobjih devetletne OŠ. V prvi triadi se izvedeta samo prva in tretja stopnja postopka. V drugi triadi (ali po potrebi v tretji)

pa se izvede tudi druga stopnja postopka – identifikacija, prav tak se ponovno seznanijo starše in pridobi njihovo mnenje o otroku.

Za učence, ki so bili zaradi različnih vzrokov pri postopku odkrivanja izpuščeni oziroma spregledani, se postopek izvede v celoti v drugi ali tretji triadi.

VI. DELO Z NADARJENIMI UČENCI IN UČENKAMI

V prvi triadi poteka delo z nadarjenimi učenci predvsem v okviru matičnega razreda v oblikah notranje diferenciacije pouka, priporočljivo je le občasno krajše ločevanje nadarjenih učencev iz razreda (npr. pri samostojnem učenju, dodatnem pouku, raznih interesnih dejavnostih). Kasneje se delo razširi tudi na nekatere druge oblike, ki se večinoma organizirajo v okviru fleksibilne in delne zunanje diferenciacije, v okviru dni dejavnosti, pri izvajanju interesnih dejavnosti, dodatnem pouku, pri pripravi na tekmovanja, v okviru izbirnih predmetov.

1. TRIADA

- Individualne zadolžitve
- Individualizirani pouk
- Kooperativno učenje in druge oblike skupinskega dela
- Posebne domače zadolžitve
- Dnevi dejavnosti
- Interesne dejavnosti
- Hitrejše napredovanje
- Dodatni pouk

2. TRIADA

- Individualizirani programi za nadarjene
- Priprava na udeležbo na tekmovanjih
- Program ustvarjalnih delavnic
- Programi za osebni in socialni razvoj
- Svetovanje nadarjenim učencem in njihovim staršem

3. TRIADA

- Delna zunanja diferenciacija
- Izbirni predmeti
- Seminarske naloge
- Raziskovalne naloge
- Osebno mentorstvo učitelja nadarjenemu učencu ob izraženem interesu
- Svetovanje nadarjenim pri izbiri poklica

INDIVIDUALIZIRANI PROGRAM (IP) ZA NADARJENE

Za nadarjene učence se pripravi individualizirani program dela, pri načrtovanju katerega aktivno sodelujejo tudi učenec in njegovi starši ter po potrebi tudi zunanji sodelavci. V programu se opredelijo cilji ter oblike in metode dela z nadarjenim učencem.

- Pri načrtovanju IP sodelujejo vsi učitelji oddelčnega učiteljskega zbora.
- Načrtovanje IP vodi razrednik.
- IP vsebuje: načrt sprotnega spremljanja in evalvacije, oceno uspešnosti programa na koncu šolskega leta in predloge za naslednje šolsko leto.

SPREMLJANJE IN EVALVACIJA

Poleg pravočasnega odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci je potrebno tudi njihovo kontinuirano spremljanje.

Ob koncu šolskega leta se opravi analiza izvajanja programov, evalvacija uresničevanja koncepta ter dopolnjevanje in načrtovanje novih programov dela z nadarjenimi učenci.

Za **dodatne informacije** se lahko obrnete na svetovalno službo v času delovnih ur oz. po tel. št.: 07/ 30 87 015.

VIRI:

Artač, J., Bezič, T., Nagy, M., Purgaj, S. in Žagar, D. (1999). *Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli*. Pridobljeno 11. 2. 2014 s svetovnega spleta:
http://www.zrss.si/pdf/250811100623_ssd_nadarjeni_20koncept_1_.pdf

Bezič, T. et al. (1998). *Nadarjeni, šola, šolsko svetovalno delo*. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.

Operacionalizacija koncepta: Odkrivanje in delo z nadarjenimi učenci v devetletni osnovni šoli. Pridobljeno 13. 10. 2014 s svetovnega spleta:
http://www.zrss.si/doc/221012111533_operacionalizacija_koncepta_nad_o%C5%A1_-_junij_2008_in_dopolnitev_december_2009.doc